

Voorbeeld:

Oud Vrouwtje.

(Bij de teekening van Schmidt Crans).

Trouw kwam zij weer; trouw komt zij alle dagen
De dagelijksche mis is haar als daaglijksch brood.
Berustend en tevree, trots ziekte en nood,
Geen, die haar morren zag of hoorde klagen.

Toch heeft ook zij het kopje fier gedragen ¹⁾,
Terwijl er vuur uit gitten oogen schoot
Toch heeft ook haar 't geluk ten rij genood,
Tot vreugde en vrijheid, wagen en behagen.

Misère, va! wien scheen niet achttien jaar
Onmeetbare horizons tot baan te geven?
Dan rijzen wolken, grenzen, hier en daar

Steeds enger worden wensch, gedachte en doel....
Den wank'len voet gelijkt het wank'lend streven,
En 't renperk reikt van kerk tot ziekenstoel.

Fiore della Neve.

Zoодоende werd een simultaneïsme van twee kunsten, beeldende kunst en poësie, bereikt. Beseffen wij de waarde van deze ombeelding goed — dan zien wij ook, met onmiskensbaren trots terug op dat tijdperk, waarin Holland voorging denkbeelden in praktijk te brengen, die eerst veel later (in 1910) in Frankrijk onder R. Delaunay tot een schilderschool van groote esthetische beteekenis kristalliseerde (het Simultaneïsme). Uit deze, ten onrechte versmade esthetiek-volgens-de-lijst, kan dus wel degelijk een bepaalde kunstrichting ontstaan en wie zal ons zeggen welk een toekomst het samengaan van twee kunsten — beelding en vers — nog vóór zich heeft, wanneer wij alleen maar bedenken hoe in dienst der katholieke en socialistische kerk de schilderkunst zich bediende van toepasselijke citaten uit de H. Schrift of in meer moderne tijden van één enkel vers zoo uit het hart der menschheid gegrepen, als: „Heil de arbeid zij maakt ons vrij” of „Uit Ellende slaat op de Vlam van Verzet, de Vlam van Verzet zal Ellende Verslinden.” Alle ombeeldingen, sublimeeringen van lijstmotie. Tot stijl geworden, door de inéénparing van twee zusterkunsten. Bij het volk is de zienswijze „volgens de lijst” nog in zwang. Onlangs reikte een kruier mij een lijst over met de woorden „nog een leêge schilderij.” Ik heb mij toen, niet zonder inspanning, toegelegd op deze speciale wijze van schilderijen zien . . . volgens de lijst. Van toen af kon ik geen doek zonder lijst tegenkomen zonder de beteekenis der lijstesthetiek te erkennen en mij af te vragen wat daar nu zoo'n volle lijst deed. Slechts door de ineenparing van leêge schilderij en volle lijst ontstaat wat wij zouden kunnen noemen het volle schilderij.

¹⁾ Men moet n.l. weten dat de teekening van Schmidt Crans een oud vrouwtje, met gebogen hoofd en steunend op een stok, voorstelt.